

L'ESQUELLA

DE LA TORRATXA

BARCELONA, 23 DE FEBRER DE 1912

Núm. 1730 ————— ANY XXXIV

PERIODIC HUMORISTIC ILUSTRAT

10 centims ————— Atrassats: 20



L'ASSAMBLEA DE VINYATERS

—¡Visca la beguda!...

LA BONA MORT

(CANSÓ DEL MOMENT)

Jo't sento, oh Reina Negra, sobirana
misteriosa que avenses cap a mi,
conduint ta sinistra caravana
per la foscor d'un ignorat camí.

¡Reina-Mort! ¿Ont ets ara? ¿En quina via
fa sonar la fanfara ton corteig?
¿Ont passa la fatal cavalleria
de tos heraldis en simulat torneig?

¿Per ont menes avui la teva cassa
y envoles a la presa els teus falcons,
mentre els llebrers rastregen la carnassa
y dansen, esglaïosos, tos bufons?

T'inclines desde'l gep del dromedari
sobre la pau dels ignorats jardins
y la flor arrencada de l'ossari
portes al vuid de tos ausents narins.

Mai planten, a l'amor de la vesprada,
les tendes del repòs els teus vassalls,
y del desert en l'eternal jornada
te bressola el pas ritmic dels cavalls.

Mes ¿no hi ha en la teva ombra femenina
records de vagues nits de Carnaval
y en la teva besada vespertina
un no sé què d'esvaniment sexual?

¡Oh Reina de la meva Epifania,
sonora de silencis infinits,

qui me clouras els ulls, quan l'hora sia,
ab la glacial carícia dels teus dits!

Coronarà el teu or la meva vida
cenyintme als polsos la suprema llum;
y ungirà la meva ànima esvanida
d'encens y mirra el teu secret perfum...

GABRIEL ALOMAR



De l'intencionisme al futurisme

¡Vinguen ismes! Ja se sab: nosaltres, «els pensadors», no'ns en podem estar. Ab això els que'm vulguin llegir—com a «pensador»—se'ls tenen d'empassar. Però, avui per avui, no m'han de llegir an a mi: es a dir, han de llegir lo que jo deia y que'ls diu un altre. El cas es raríssim.

¿Us en recordeu de la crònica meua que sortí a L'ESQUELLA del divendres dia 16? Se deia «L'intencionisme» y anava magníficament il·lustrada. Doncs heus aquí que al dilluns me trobo ab *L'illustrated London News*, datat el 17, que porta un article més magníficament il·lustrat que'l meu, y que's diu FUTURISME: LA DARRERA SENSACIÓ D'ART!...

Lo que jo'm creia haver fantasiat—ab indicis, certament, y coneixensa de fets exactes no més que preliminars,—era cosa certa ja, succeïda, explicada y comentada al mateix temps, en termes a trossos idèntics als meus, sense que jo'n pogués haver esment, perquè jo y l'altre donavem a les caixes quasi a l'hora les dugues variants o versions d'una sola tesis.

Lo que es que l'altre escrivia de «coses vistes», d'una exposició de quadros a la galeria Bernheim de París, quadros que jo m'acontentava a somniar.

¿Voleu llegir l'article del *Futurisme*? Us ho traduiré mot a mot.

El món corre depressa, pertocant a modes artístiques. Els revolucionaris Post-Impresionistes d'ara fa dos anys y els incomprendibles Cubistes de l'any passat són ja nombres vells passats de moda, si un ha de creure als deixebles del moviment ultimíssim, els italians «futuristes», que són la conversa de París avui y quina reputació boletaire ha tingut eco feble fins a Inglaterra. Els futuristes proclamen sense embuts que'ls *sintetistes*, *cubistes*, *frestecs*, neo-impresionistes y quantes agrupacions modernes pugui haverhi, són merament acadèmiques. Els pitjors excessos que hem pogut veure aquestos darrers anys a les teles pintades, estan encara massa lligats ab la representació de fets y ab la condició estàtica de la natura. L'art dels futuristes es, essencialment, un art de moviment.

Els futuristes, tots a l'una, pateixen de la moderna malaltia de la repulsió per l'art merament representatiu. La síntesis dels modernistes avensats no và pas prou lluny, pera ells, que tenen d'expressar lo inexpressible. No solament voldrien donar forma als ensomnis indefinits del cervell, sinó super-imposar la síntesis de records y associacions a la síntesis d'impresions visuals. Cap allà ont, pràcticament, això porta, es més fàcil d'imaginar que de descriure. El simil que més s'hi acosta es el de la

fotografia. Tot comensant, al manejar un kodak, ha tingut de saber lo que succeeix quan s'oblida de tombar la clau després d'una exposició o pose. Li surtiran a la mateixa pel·lícula dos, y devegades tres, *quadros*, l'un damunt de l'altre, en inextricable confusió. Y això es exactament lo que succeeix quan un pintor futurista intenta ficsar a la tela—no en forma consecutiva, narrativa, sinó en una super-imposada barreja—els fets observats, les associacions despertades al seu cervell febrós per aquells fets, y—si suposem que sigui un retrat—el trasbals emocional y els pensaments del que *posa*.

Les explicacions teòriques dels futuristes van empeltades de «ismes» y abstraccions de tota mena, devegades brillantment enginyoses, d'altres vegades absolutament incomprensibles. Per exemple, costa molt seguir al pintor Boccioni quan explica que les «linies-força» inherents a cada objecte—y que indiquen la manera com l'objecte s'hauria de descomposar—vinarien a sumergir a l'espectador y emportarse'l, fessant-lo a barallarse ab els personatges de la pintura. «Tot objecte—segueix—sotmès an aquet transcendentalisme físic, tendeix cap a l'infinit per ses linies-força, quina continuïtat es mesurada per nostra intuïció.»

Això potser té sentit, potser no... Quan el futurista pinta a una persona que s'està al balcó, vista de l'interior, no limita l'escena a lo que cab dins el marc quadrat. Ell pinta «la suma total de les impressions visuals experimentades per la persona al balcó: la soleuada del carrer, la doble filera de cases, els altres balcons ab flors, etc.» Es «la simultaneïtat de l'ambient».

Un cavall que corre no té quatre potes, sinó dotze. Les setze persones que't rodegen al tramvia són—successivament y alhora—una, deu, quatre o tres persones que van y venen, salten al carrer y el sol se les empassa, tornen a seure, com persistents símbols de universal vibració. A la galta de la persona ab qui enraones hi veus el cavall que passa lluny al cap-d'avall del carrer...

Tot això es, potser, un xiquet abstrus, però ¿que n'ha de pensar un de la «clau» literària pera *El comiat*, descrit com un exemple de pintura «d'estats d'ànima»? «Les ratlles perpendiculars, onejantes, y com si diguessim estroncades, enganxades aquí y allí a les siluetes de cossos vuides, podrien expressar fàcilment desconhort y acovardament. Les ratlles confoses, saltironantes, dretes o curves, que's teixeixen en gestes esbossats de vida y de corredissa, expressen l'agitació caòtica de les emocions. Les ratlles voladores, lleugeres y sòptadament horitzontals, que trenquen brutalment cares ab perfils perduts y hi fiquen trossos de paisatge, donen la tumultuosa emoció de la persona que se'n va.»

P. G. KONODY

«La conclusió? Que no cal pas tenir inventiva; que l'originalitat imaginària o fictícia es tot sovint un magre calc de l'originalitat *actual* y *viventa*. Ja ho sabien, y jo també; però convé confessar la veritat, sempre que's pugui, humilment.

TULP

La meva mandra

Als confeccionadors de L'ESQUELLA.

Si voleu que us sia franc,
jo faria el nombre en blanc
per' deixar ben definit
que la mandra us ha atuit
y deixeu al llegidor
que l'ompli al seu gust millor.

Això fora el cant més grat
a la mandra dedicat,
puig del modo que voleu
fer el nombre que penseu,
probarà que sens desmai
heu treballat més que mai
y això es tan contraproduent
a la vista de la gent,
que lo que diren demà
ja mai més ningú ho creurà.

Jo, atenentme als vostres fins,
no faig sinó redolins,
puig, mandrós, el pensament
no s'enlaira, ni el cor sent,
ni'm commou la dona ideal,
ni l'or que per tot tant val,
ni el cel blau, ni l'ardent sol,
ni m'inspira el rossinyol;

ni l'estel que llú a ponent
quan la tarde va caient;
ni la nit plena de llums,
ni les flors llensant perfums,
y dels xampany y els vins vells
tampoc diria res d'ells.

Y encar que senti tan gran
la mandra en aquest instant,
per' tenirne encara més
porteume, si fàcil es,
tot lo que he dit al meu vol,
dona ideal, or, rossinyol,
estels y flors ab perfums,
y, apagats els altres llums,
deume un got de vi d'antany
o una copa de xampany,
y estirat ben be en tou llit,
esperaré lo infinit,
per' gosar mandrosament,
sense bulls al pensament,
sentint l'eterna dolzor
del que en aquet món traidor
sab esquivarse la pena
y tot s'ho tira a l'esquena.

SIMON ALSINA Y CLOS



LA QUARESMA

—Encara que vella, quan arriba aquesta ocasió, cada any soc la nota del dia.—



UN DE PUNT

—Els diaris que diguin lo que vulguin; per mi, el qui té tota la culpa de que'l trànsit rodado no marxi, es en Casany.—

L'etern Carnestoltes

Fentse el sord a les mils de veus que donen per acabat el Carnestoltes, prescindint dels raonaments de la premsa, de l'acord de l'Ajuntament, contrari a la brillantor de la *Rua*, a despit del comunicat publicat per la comissió encarregada de ressucitar les festes carnavalesques, en Jan Bonafè, barceloní dels més típics, sortí de casa seva diumenge, havent dînat. Vestit ab la roba de les festes, engalanada la boca ab un cigarro de vint centims, s'encaminà al Passeig de Gràcia.

Cal advertir que en Jan Bonafè assegura no creurehi en això del Carnestoltes. Ni en el Carnestoltes ni en res. En Jan Bonafè, que posa el més gran interès en apareixer als ulls de la gent com un perfecte *home del dia*, té format de la majoria de les expansions populars un concepte que'l porta sovint a calificar despectivament a la massa que forma la comparsa de tots els actes a l'aire lliure.

En Jan Bonafè va tots els anys y en igual dia al Passeig de Gràcia, perquè sí, per costum, perquè no sabia estarse'n, pera servir una tradició. S'atura a contemplar les disfresses pera be-farles després que les ha vistes. Se confon entre les aglomeracions de gent, cedint a un instint de curiositat difícil de resistir. En Jan va a la *Rua*, com va a l'estació el dia que s'escau a arribar un personatge; d'igual modo que surt per Pasqua a escoltar les caramelles, o que puja les montanyes veïnes les dugues o tres tardes de l'any en que tothom acostuma ferho. Per dirho en una paraula: en Jan Bonafè no falta mai a cap espectacle gra-tuit. Es la seva costum. Ho té ja com un dever.

Doncs diumenge, malgrat lo que's deia de si hi hauria o no hi hauria, va llensarse en Jan al carrer. A l'esser al Passeig de Gràcia va adonar-se de que la festa's feia a la Diagonal, y cap a

la Diagonal encaminà els passos. La tarda no's prestava gran cosa pera festes. El temps era fred. El sol no lluí. El vent aixecava, de quan en quan, grosses nuvolades de pols. La concor-rencia, com en els demés anys, tranzitava perduda, desorien-tada. Les disfresses, comptades, acusaven totes una pobresa enternidora. Dels carros guarnits no cal parlarne. Dos o tres, y mancats d'enginy. «Mal Carnestoltes»,—se deia en Jan a sí mateix, mentres aborrit, fastiguejat, anava d'un cantó a l'altre en busca d'una emoció que no entreveia.

En Jan Bonafè va passejarse, ab tot, quatre hores llargues. Quatre hores de caminar ab una calma enervadora, cent cops més fadigosa que la pressa. A les vuit, plens els ulls de brosses, la cara de terra, brutes les robes y les sabates, cansat de rebre empentes, extenuat tot ell, va fer cap a casa seva. Repetint lo dels anys anteriors, maleia de nou el Carnestoltes y qui va inventarlo. La corrua de badocs no sortia de la seva boca més ben lliurada que les disfresses.

En Jan va sopar com cada dia. Sols que, tractantse d'un dia de festa, volgué, abans de ficarse al llit, donar encara unes voltes per les Rambles, qui sab si mogut per un secret desitg de fer la pau. Tocaven les dotze quan, rendit pel cansament, tornava a casa seva. No podia fer més llarga la caminada, tota ve-gada que l'endemà era, pera ell, dia de *sant tornemhi*.

Era tot anant a retiro que, coordinant en Jan les seves idees, se donava compte del temps perdut, de l'inutilitat de l'esfors acomplert.

Y mentres convenia en que això era un fastic y que'l Carnes-toltes havia passat per sempre a l'història, afegia, esperansat:

—Potser l'any que ve estarà millor...—

BLET

III

En un dels més alegres balls donats aquesta temporada, una màscara desconeguda va acostarse an en Fàbregas y, bromejant, bromejant, l'agafà pel seu compte.

—Ja sé que estas enamorat com un quinto—va dirli rient.

—¿Jo?

—Sí, tu. ¿No te'n dones vergonya de caure en aquestes baixeses, després d'haver corregut tant?... ¡Vaia una conquesta, la tal Marieta!...

—¡Oh!... ¿No sabs que, al cassarla an ella, casso també els cent mil duros del seu dot?—

Una bulliciosa onada de gent separà de prompte als dos interlocutors, y la conversa, aixís interrompuda, ja no tornà a reprendre's.

Ni en Pepet va trobar després a la màscara, ni la màscara degué fer, segurament, gaires esforços pera trobarlo an ell.

IV

El qui sí va *trobarlo* va ser el papà de la Marieta, l'endemà, quan en Fàbregas, fet un Adonis, com de costum, se presentà a casa de la seva promesa pera ferli la visita de rigor.

—Jove—va dirli el *sogre*, ab una cara extraordinàriament sèria,—tingui la bondat de passar altra vegada la porta, y aquí no hi torni mai més.

—¿Y això?—va exclamar en Pepet, palid com un mort.

—Desde'l 15 de Febrer s'ha comensat la veda. Per consegüent, ja no's pot *cassar*.—

Es lo que diu l'adagi: per la boca mor el peix.

Y el *cassador* també, devegades.

A. MARCH

LA MANDRA. — Número extraordinari de «L'Esquella de la Torratxa». — Sortirà divendres que ve.

MISERIA Y C.^a

¡Com hi ha món, s'han lluit les classes *pudientes* de Barcelona!...

Més que en ús del seu dret, en compliment del seu dever, va acordar l'Ajuntament establir, pera'ls dies de *rua*, un petit impost sobre'ls veïcòls que aquelles tardes anessin al passeig de Gràcia.

L'exigencia no era cap cosa de l'altre món. Els cotxes d'un sol cavall havien de pagar un duro; els de més d'un cavall, dos duros, y els automòbils quatre.

Doncs, a pesar de la modestia de l'arbitri, els nostres acaudalats, aquets rumbosos aristòcrates que en un'hora llensen en xampany lo que per una fa-

milia obrera representa tres mesos de vida, no han volgut pagarlo.

Y no l'han pagat.

Els «senyors» de Barcelona són així. Ells troben molt natural que l'Ajuntament els arregli al seu gust el passeig de Gràcia, convertintlo en hipòdrom y gastant en el paviment d'aquella via milers y milers de duros; però quan se'ls demana un parell de pessetes pera ajudar a sufragar aqueix dispendi enorme, del qual no més ells se n'aprofiten... ¡ah!, no, ab això no hi volen saber res. No poden, no'ls dona la gana de pagar. Que paguin els proletaris, els que sempre van a peu, els que no coneixen els cotxes y els automòbils sinó com a màquines d'atropellar, de matar y de fer desgracies.



ART DE DEBO... Y QUE BELLUGA

Confidencies.

(Original de A. Beardley.)

Y per no haver de desembutxacar dos o tres duros, els molt espavilats abandonen el centre del passeig de Gràcia y, per les vores, se'n van a la Diagonal, que allí's pot fer el senyor de franc y llensar sacs de paperets y dotzenes de serpentes sense haver de pagar res al Municipi.

¡S'han lluit els nostres rumbosos aristòcrates!...

Però encara més que ells s'han lluit certs diaris sense cap ni senderi, que, blasonant de demòcrates, no han tingut inconvenient en posarse al costat dels rics que's neguen a pagar el més just dels impostos, y els han aplaudit y han celebrat la derrota d'un Ajuntament que per aquesta y altres causes se troba ab l'aigua al coll.

Defensats y defensors han quedat a la mateixa altura.

A uns senyors que ab tanta frescura exhibeixen la seva mesquinesa, correspon una premsa democràtica que's cuidi de fer entendre a l'opinió que les millors que's realisen en obsequi dels rics han de pagarles els pobres.

MITU



SPORTS D'HIVERN

La setmanaportiva an el Pirineu, organitzada per la Societat d'Excursions, no ha sigut un èxit per falta de neu. Pera fer els exercicis de patinar no hi havia prou gel, y pera patir de fret n'hi havia massa; així es que'ls excursionistes n'han sortit ab el nas fred y ab els peus calents.

Trobem que es cosa molt d'aplaudir la propagació dels sports. Els joves de ciutat s'enforteixen, les noies se desenrotllen y els homes guanyen de facultats. Per tot arreu aquets exercicis se fan pera millorar les rasses, y per aquet millorament han fet exemplars tan perfectes que'l mercat del món els reclama y se'ls disputen a tot arreu pera la propagació de l'especie.

Però, això sí, an aqueixes nacions, sien Suecies, sien Noruegues, l'sport serveix, al mateix temps, pera lluitar ab les dificultats que's presenten an el seu terrer, y saber vencerles, y saber dominarles, y aquí... com que tot lo que fem es esperit d'imitació, ens volem practicar en unes coses, que n'hem, n'hem necessitem.

Recordem que an el teatre Liric va representar-se una obra, en la que un pobre pagès moria de tuberculosi a la vora d'una finestra, com un pagès de les Camelies, y com que allavores el teatre de Ibsen estava al fort de ser imitat, el pagès, com un Revenant, se moria demanant el sol, ¡quan tots sabem que'ls nostres pagesos no'n demanen mai de sol! ¡Pluja, demanen, y en romiatge, y a crits, y ab paraules obeeues!

Si els pagesos no demanen sol, ¿perquè, doncs, hem de demanar neu? ¿Perquè'ns hem d'entrenar en un sport que no'ns ha de servir de res? ¿No seria millor dedicar-nos a exercicis que'ns fossin útils y en harmonia ab lo de casa?

Per exemple, un sport útil, donats els nostres camins,

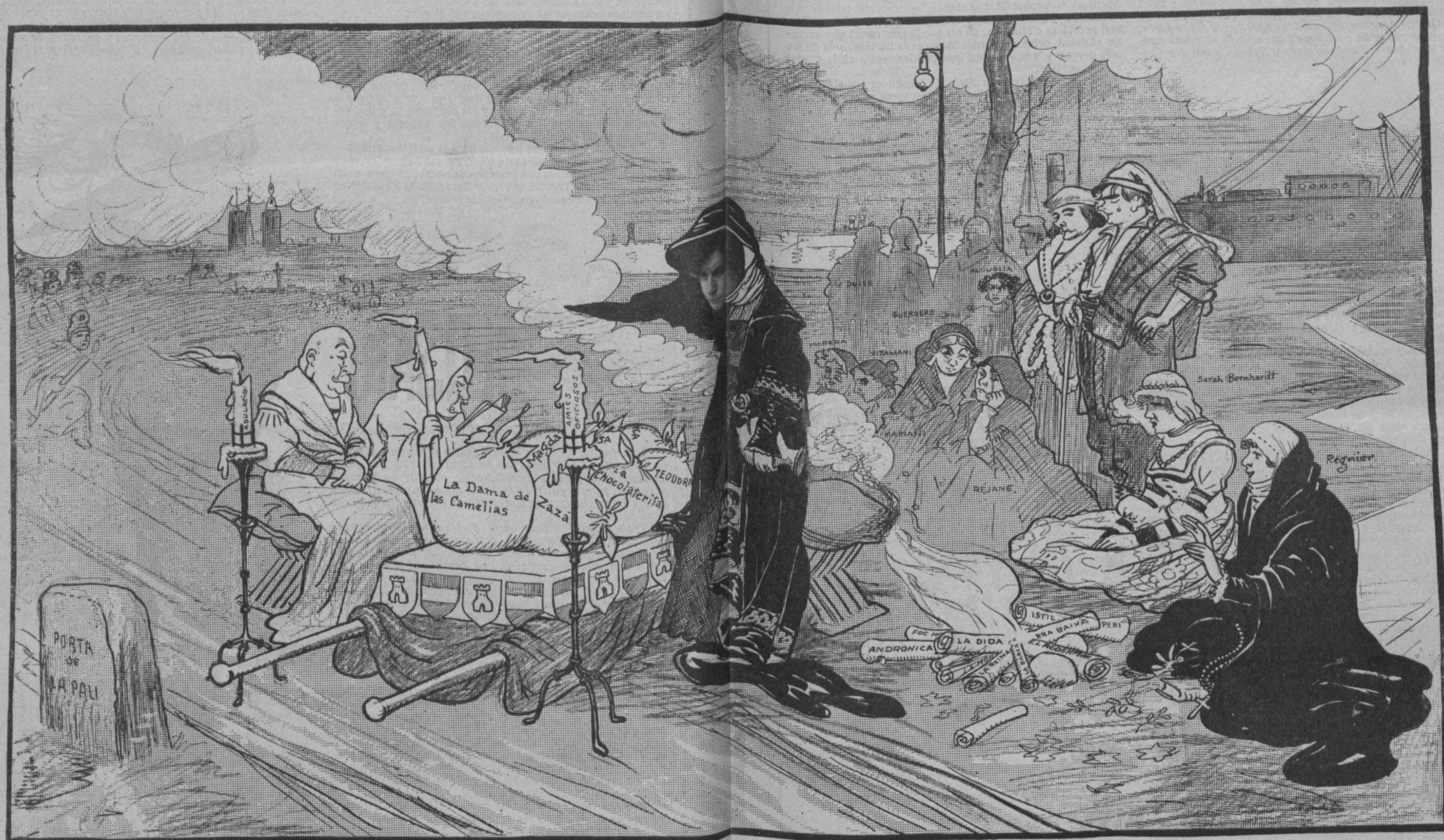
serien curses de tartanes. Curses de tartanes olímpiques, o curses olímpiques de tartanes; a veure qui no volcaria, y al qui no volqués, penyorarlo; sport d'anar als nostres hostals y avesarse al menjar d'hostal; sport de camins d'obstacles per les nostres carreteres sense grava y ab luxe de roderes; concurs de forsa y de resistència a les picades de les mosques y carreres de sol o al sol, al que resistís més hores d'assoleiarse pels camins,



LOLA SALVATELLA

Una esperança del Teatre Català, que farà el seu debut baix la direcció del Sindicat d'Autors.

DONYA MARGARIDA LA LOCA



— Realment, es una bogeria això de volguer anar pel món passejant aquet fato. —

sense suar, o encara que sués, ferlo assoleiat d'honor, de l'ordre de l'assoleïament.

Airò seria més útil, y més practic, y més de casa; però el saber anar per la neu, ¿de quèns servirà, si no'n tenim? O l'hem d'anar a cercar a la montanya, y quan s'es allí ja s'ha fós, o s'ha d'esperar que se'n fassi de nova. Que'ns ereguin els nostres spormens: ferse forts, sí, però ab coses de casa, que'l que se'n fa ab coses exòtiques se'n haurà d'anar a viure a Suecia, y qui diu Suecia diu Noruega.

XARAU



MUNICIPALESCA

La raó a un moro, resa l'adagi.

L'imparcialitat, norma de la nostra conducta, ens obliga a fer constar que la victòria ha sigut aquesta vegada pera'ls regidors que componen el bandol conegut *pels del carrer del Vidre*.

En la sessió d'avui fa vuit dies quedà en Serrallara clavat en el silló. Aprop seu, vetllantlo més que prodigantli consols, s'hi veien en Pich y demés companys de glories y fadigues. En Serrallara, qual calma imponderable tothom reconeixia, perdé en la sessió de divendres passat la carta de navegar; se sortí de mare, com no acostuma, y, més que un capítol avesat als combats del Consistori, semblava el president d'un infim cassinet de barri.

Ens imaginem l'alegria d'en Lladó y dels que'l segueixen, després de lo passat. Suposem, també, la satisfacció de l'Arcalde, que una vegada més ha donat prova de la seva pràctica y de la seva habilitat en sortir-se dels bat-y-bulls de la política menuda.

Aparentment, pels ulls del public, s'havia convocat als regidors a sessió pera decidir l'aplicació de l'impost sobre'ls carruatges que concorressin a la *Rua*. L'impost, nou d'aquest any, es obra de la majoria radical. En Mir y Miró, interior president de la Comissió d'Hisenda, l'inclogué entre'ls ingressos. Esperit lleuger per excelència, no pensà en Mir al crearlo ab l'enrenou que la seva pensada havia de promoure.

Els lerrouxistes de l'Ajuntament se percataren del bunyol comès per en Mir. Arribada l'hora de fer efectiu el nou arbitri, volien, tots plegats, ventarse les mosques, deixant que carregués l'Arcalde ab la responsabilitat de la cobrança. No sabien, per lo vist, que per alguna cosa se li diu al senyor Sostres en *Sargantana*, lo que ve a significar que no té pèl de tonto, y que s'esmuny per tot arreu quan més segur pensa un tenirlo.

Volgué en Sostres—y en això feu santament—que fos el Consistori el que en aquest assumpte's pronunciés. Com Arcalde no està per cansons.—¿No es l'arbitri una obra vostra?—digué, dirigintse als radicals.—Doncs estiguen a les resultes.—Cabia an aquets el recurs d'impedir la celebració de la sessió, deixant de concorrer a cà la Ciutat. La manca de número de regidors podia, en cert modo, haver deixat l'Arcalde a l'estacada. Però en Lladó, que vegé en aquest assumpte la manera de comprometre als quefes del grup lerrouxista, se presentà a l'Ajuntament a primera hora, acompanyat dels seus amics, contrariant els desitjos d'en Serrallara y comparsa. Se tractava, además, de fer pagar als que's diver-

teixen, y en Lladó aprofità el tema, ja simpatic de per sí, pera explotar-lo hàbilment.

¿Què hi feia que per taula portés l'aigua al molí dels regionalistes, si sobre prestarse al llument personal, oferia la discussió la probabilitat d'obtenir un senyalat triomf? Als lerrouxistes, que fan mans y mànegues pera invalidar a l'actual president d'Hisenda, no els quedà més remei que acceptar el debat primer y perdre després la partida, una de les més fortes y empenyades que públicament a cà la Ciutat s'hagin entaulat.

Els concorrents a la *Rua*, els venedors ambulants que esperen les tardes del Carnestoltes pera guanyarse unes pessetes, el public que disfruta en la contemplació de l'espectacle, els veïns del Passeig de Gracia, vegeren com per un censurable esperit de tancanyeria emigraven de l'ampla via els carruatges y les disfresses, que prengueren possessió de la Granvia Diagonal.

Els lerrouxistes, autors materials d'aquesta nova punyalada donada al Carnestoltes, haurien volgut que les protes-



AVIS AMISTOS

—Epl... ¿Ja sabs que s'ha comensat la veda y que, per lo tant, no's pot cassar?
—Oh!... Jo no casso; jo pesco.—



EMPRESARIS

—Noi, com que això de cassar ab reclam femella veig que a tu no't va gaire bé, jo m'he determinat a cassar ab mascle.—

tes y les exclamacions del public haguessin anat contra l'Arcaide y el president de la Comissió d'Hisenda, pertanyent a la minoria regionalista. En Sostres y els amics del senyor Rosés, ajudats indirectament per en Lladó, que sortí a la defensa dels acords municipals en lo que toca a lo de fer pagar als rics, els espatllaven la combinació.

No podem, en rigor, dirigirlos la més petita censura. ¿Hi ha res més lògic, més just, més natural, que lo de que aguantí cada pal la vela que de dret li correspon?

Vindrà, ara, lo que tinga de venir. Plouran, potser, anatemes y excomunionis ridícoles y inoportunes, que tindran, entre altres, la virtut d'avivar el foc que cova en gran nombre d'esperits. Lo que no admet dubte, lo que està fóra de tota discussió, es que en Lladó ha obtingut sobre'ls seus rivals una victòria no petita, y que'ls veritables termes de la qüestió que tant aldarull ha promogut són els que aquí s'acaben d'exposar.

JUST

TELÓ ENLAIRE

PRINCIPAL.— El plat fort d'aquets darrers dies ha sigut *Rabagás*, comedia d'en Sardou, traduïda per don Alfred Pallardó.

Rabagás es una comedia de fina però fonda sàtira contra'ls falsos revolucionaris y els embaucadors polítics. Mentre se desenrotlla aquesta sàtira la comedia es deliciosa, sobre tot en els tres primers actes; però, desde la darrera meitat d'aquest, comença a ferse un xic pesada, pesadès que acompanya a l'obra finsal final.

La traducció que n'ha fet el senyor Pallardó es correcta y cuidada.

Varen distingirse en la representació la senyora Rovira, en primer lloc, y la senyoreta Santolaria, y, dels actors, en Nolla, en Daroqui, en Villalonga, etc.

ELDORADO.— Després dels beneficis de les primeres actrius de la companyia, varen estrenar, dilluns, una comedia francesa en dos actes, adaptada al castellà pels senyors Aragón y Viquesa.

L'argument no es nou. Un autor de grans pretensions que và de fracàs en fracàs y un altre de més modestet que encerta en cada obra el gust del public, ab lo que l'altre califica de vulgaritats y xavacaneries; però com que'l dels fracassos se vol casar y el pare de la seva xicota li exigeix un exit, demana el concurs de l'altre autor, que l'hi cedeix pera que pugui casarse; però no arriben a satisferse sos desitjos, perquè, al final del segon acte, descobreix la trama, y tot torna a quedar com abans.

L'obreta es molt poca cosa, poguentse dir que va passar; però res més.

Dimecres, ab *Puebla de las mujeres* y *Primavera en otoño*, va despedirse la companyia.

L'aconteixement teatral de la setmana es l'inauguració, demà, dissabte, de la temporada de «Teatre català», baix els auspicis del Sindicat d'autors dramàtics. Se posaran en escena *Flors del cingle*, de l'Ignasi Iglesias, y *Torre torretes*, del nostre Josep Burgas.

Si la bondat de les obres que s'estrenaran y el treball dels autors corresponen als entusiasmes ab que's comensa la temporada, no hi ha dubte que aquesta serà fructífera pera l'art y gloriosa pera Catalunya.

TÍVOLI.— El divendres passat va estrenarse en aquet teatre *Anita la risueña*, sainet en dos actes, dels germans Quintero y del mestre Vives.

Ja era hora que's trobés un sainet ab solta pera fer passar l'estona entretingudament. Els germans Quintero, que no haurien mai hagut d'apartarse de la comedia y del sainet facil, alegre, graciós, sense trascendentalismes ridícoles, ni sentimentalismes cursis, han triomfat novament ab *Anita la risueña*.

Hi ha en *Anita la risueña* alguns tipus, com el de «Garo Faroles», que vessen gracia per tots quatre costats. Les frases:

«¡se bebe!», «¡las cosas!» «¡las mujeres!», faran sòrt, igual que'l «¡vaya cardo!» de *La mala sombra*.

El caràcter d'*Anita*, alegre y vivaràtxa per fòra, però digna y sèria per dins, està també molt ben dibuixat.

En Vives hi ha fet algun numeret de música, sobre tot uns intermedis inspirats y fàcils, però la música es inferior a la lletra.

L'interpretació molt ajustada. La Montoro prodigant sal y gracia, y en Fernández ben caracterisat y graciosíssim també.

PARALEL

Els balls de màscares que s'han celebrat en quasi tots els teatres del Paralel han interromput, per uns dies, l'intensa vida teatral d'aquesta barriada; però, ja passades les alegres festes, tots se disposen a reprendre la tasca de feros plorar o de feros riure.

Al «Nuevo», un dels únics teatres que no s'ha convertit, durant la passada setmana, en saló de ball, va estrenarse, en el mateix dia que al «Tivoli», *Anita la risueña*, de quina obra ja'n parlem en altre lloc. La presentació y l'interpretació, en el «Nuevo», molt ben cuidades.

El pròxim número de «L'Esquella de la Torratxa» serà extraordinari, dirigit per l'Apa y dedicat a la MANDRA.

De les modes

De les modes, com de la República y de la Llibertat, ningú n'abomina; solsament hi ha qui exigeix que siguin ab ordre; però, això sí, ficseuse que tots els que hi posen aquesta condició no troben mai prou ordre en cap moda, en cap llibertat, ni en cap República.

El feminisme deuria preocuparse d'aquesta guerra més o menys sorda de que són objecte les modes, principalment per part dels mascles, que en les coses de feminisme tenen un criteri més primitiu que'ls burgesos en les de socialisme.

Quan ens cal aprofitar tots els valors de cultura que'ns resten, seria una imprudència renegar de l'hegemonia de la moda.

Es clar que hi ha qui s'estreny massa les faldilles, o be qui dona proporcions exagerades al seu capell. Tot això es qüestió de bon gust y el Bon gust deuria ser l'única butlla de les gents selectes; però així com els fills de l'Església no condemnen l'institució per les faltes dels individus, tampoc nosaltres deuriem ferho.

Per lo que toca a nosaltres, ens alabem de fer constar que si



QUAN CORRE UN RUMOR, HI HA QUE APROFITARLO

—¿Que no fas portar ostres?
—No, que diu que encomanen el tifus.—



EN UN TEMPLE DEL ART

—Es empipadora aquesta xerramecal... Ja no hi ha manera de dormir en cap teatre.—

(Dibuix de Isidre Nonell †.)

res. Però un dia trist de Janer se'l troba mort en el torrent d'en Grau, y desde aquell moment els diaris, preocupats per la sort d'un home que justament ara no necessita a ningú, no sab fer altra cosa que parlar d'ell, escudrinant el seu passat, explicant la forma y el color de la camisa que duia y posant tots els seus sentits en esbrinar si la sorra que li omplia la boca era de platja, de riera o de vinya...

✱

Es lo que diuen les empreses periodístiques:

—¡El public ho vol així!...

Y com que el public es qui dona els cinc centims, no hi ha més remei que complaure al public.

Y parlarli cada dia de l'«home de Badalona».

Encara que no se'n sàpiga res y que tota l'informació s'hagi de reduir a vaguetats y tonteries tan interessants com aquestes: «Nada se ha adelantado desde ayer en el esclarecimiento de este dramático asunto.

»A pesar de las diligencias realizadas, el hecho continúa envuelto en la mayor oscuridad.

»El juzgado, no obstante, sigue trabajando con incansable empeño.

»Veremos si mañana podremos decir algo más á nuestros lectores.»

—¡El public ho vol així!...

□

Va morí, ab el Carnestoltes,
el conflicte de la rua;
prò, dintre l'Ajuntament,
el Carnaval continúa.

Està be que, a les sessions,
quan un cap de pom d'escala
diu algun lapsus dels seus
s'hi fassi un xic de taral·la.

Això està be; prò, senyors:
¿per comensà una Quaresma
de serietat y treball,
quin dimecres farem cendra?

□

Un eco del Rif.

«La posición de Arruit se halla en admirable estado de higiene y limpieza.»

¡Quina sort tenen aquesta gent de l'Àfrica!...

No podem dir lo mateix els veïns de Barcelona.

□

Ab una elegantíssima targeta de convit que impressiona molt agradablement, l'Alexandre de Riquer y l'Arthur Bulbena anuncien l'Exposició que van a celebrar al Fayans Català (Gran-via, 615) y l'inauguració de la qual tindrà lloc demà, dissabte, dia 24.

Del catalec que acompanya a l'invitació dels dos distingits artistes se'n desprèn que l'Exposició serà d'importancia. En Riquer hi té *setanta* quadros, de diversos gèneros, y en Bulbena *deu* tapissos pintats.

Sapiguets els noms dels autors y donat el número d'obres exposades, creiem que no'ns cal dir res més.

El public, que aquets dies anirà en professó feta al Fayans Català, es qui ara té la paraula.

□

L'ilustre doctor Pi y Suñer, en una conferencia tractant del parasitisme, explicava, per pessets menudes, lo que devia entendre's per *parasit*. Es el ser—deia—que viu a costelles d'un altre, contra la voluntat del mateix, o sigui: contra la voluntat de l'amo de les costelles.

Si entre'l public lluit que l'escoltava
s'hi hagués trobat algun contribuïent,
hauria pogut dirli—ab tot respecte,
naturalment:—

No s'esforsi tant, doctor,
que'ls parasits, per desgracia,
els tenim ben coneguts,
particularment a Espanya.

mai ens trobavem (que Deu no ho vulgui) entre una dòna que per rebuscar l'elegància vestís exòticament y una altra que per professar el sans-cullotisme la critiqués ab més o menys indiscreció valentse de l'impunitat que als ulls del public li donaria la propia deixadesa, ens decantaríem sempre del cantó de la preciosista, que no en va creu que'ls models de celebrats modistos y les plomes-senyeres dels capells y els velluts y els bordats, tenen avui major eficacia civilisadora que'l cinematograf y l'esperanto.

[FLORENTÍ

ESQUELLOTS

ESTÀ vist. Pera que la premsa, augusta directora de l'opinió, s'interessi per un ciutadà, es precis que aquet aparegui mort en el fons d'un barranc, vestit ab un tros de camisa y ab la boca plena de sorra.

Així ha succeït ab l'«home de Badalona». Segons tots els indicis, mentres aqueix infelís va viure, passejant pel calvari de la realitat la creu de la miseria, ningú va cuidar-se d'ell pera



EN GUAL, CINEMATOGRAFIC

En virtut del reforç que acaba de rebre, la casa Hispano-Films haurà de fer totes les pel·lícules ab paraigües.

Desde'l ministre orgullós
a l'infelis punxa-sarries,
va proveint d'exemplars
l'escala parasitaria.

□

AONT anem a parar, cavallers?...

Els empresaris del gènere infim, pera enlairar a les artistes que en qualitat d'estrelles ofereixen al públic, ja no saben quin calificatiu aplicalshi.

L'altre dia, en l'anunci d'un teatre dels més famosos en el ram sideral, s'hi llegia aquest estupendo elogi:

«Tomará parte en las secciones especiales la... (aquí el nom de l'«eminència») que anoche deliró al numeroso público...».

¡Senyors, una mica de cordura!...

Que a l'espectador se'l refin,
santo y bueno, si ell ho vol;
però la pobra gramàtica
¿quina culpa hi té en això?

□

No n'han sentit parlar?

El Diluvio, que fins el present no havia passat de ser un diari polític, de avisos, notícies i decretos, desde l'últim diumenge surt ostentant una nova etiqueta.

Ara es diari REPUBLICANO, sense avisos, notícies ni decrets.

Aixís, per lo menos, ho diu ell a la capsalera del número, sota del títol.

El Diluvio. Diari REPUBLICANO.

**

Lo que ara falta es que'l públic se la prengui en serio aquesta declaració inesperada.

Perquè, diguemho ab franquesa, això de que un diari, que sempre havia amagat la seva filiació, se vesteixi de republicà precisament el dia de Carnestoltes, té tot l'aspecte d'una broma.

El diumenge, comentant l'extranya ocurrencia del desguitarrat confrare, ja eren molts els que ho deien:

—*«El Diluvio*, declarantse republicà en una diada com la d'avui?... Deu ser que ha volgut disfressarse'n...»

**

Això ensenyarà al colega a no badar de tan inconcebible manera.

Pera estrenar un vestit, sobre tot un vestit polític, s'ha d'escullir ab molt cuidat l'oportunitat.

Ara, digui lo que digui y fassi lo que fassi, sempre haurà de portar al damunt el pes feixuc de la seva darrera planxa.

—El diari republicà *El Diluvio*...— dirà algú.

—¿Republicà? ¿Desde quan?— preguntarà algú altre.

—Desde'l dia de Carnestoltes...—

Y serà la pura veritat.

**

Pera acabar y com a virolla d'aquel divertit episodi local, volem apuntar una curiosa observació que, parlantne, va fer-nos un amic.

—¿Y si resultés—ens deia—que *El Diluvio* s'ha declarat públicament republicà perquè creu que ara aviat vindrà la República?...—

Confessem que, si efectivament fos aixís, la cosa tindria tota la gracia del món.

□

VARIACIONS noves sobre un tema vell.

El campanar de l'històric monastir de Sant Cugat del Vallès corre perill d'enfonzarse.

Guiat pel bon propòsit de veure si's podia evitar que això succeís, el Governador va convocar la Junta de Monuments. Y aquesta, en efecte, va reunir-se.

Però, oberta la sessió, va observarse que en la Junta no hi ha, actualment, més que quatre vocals acadèmics.

Y com que, segons la llei, pera poderse prendre acords ha d'haver-nhi sis, s'ha oficiat a les Acadèmies de Sant Fernando y de l'Historia, demanant-leshi que tinguin la bondat de designar els dos acadèmics que falten.

¡La llei, sobre tot la llei!...

**

Ara, les referides acadèmies, un dia que'ls vagui, que Deu sab quan serà, faran els nomenaments reclamats.

Dintre de quatre o sis mesos, si no es més tard, els enviaran a Barcelona.

Llavors, ja complerta, la Junta de Monuments tornarà a reunir-se.

Reunida, pendrà el corresponent acord pera arreglar el pobre campanar.

Y al comunicar-lo als paletes de Sant Cugat, que avui, tal vegada, ab deu o dotze jornals podrien salvar-lo, es molt possible que'ls paletes diguin a la Junta:

—*¡Tardi piulasti!...* ¡El campanar ja ha caigut!...

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

LA MANDRA

Número especial de
L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

dirigit per l'APA

28 planes d'il·lustració y text dels millors humoristes de la terra

PREU: 25 CENTIMS



Sortirà el vinent divendres, dia 1.º de Mars

F. PÍ Y MARGALL

Las Nacionalidades  **Cartas íntimas**

4.ª EDICIÓN

(obra póstuma)

Un tomo de 400 páginas . . . Ptas. 4

Un tomo de 300 páginas . . . Ptas. 3

Plantas que curan y plantas que matan

por el Profesor PÍO ARIAS CARVAJAL

Un tomo: Ptas. 2

Servicio Militar Obligatorio

Novísima Ley de Reclutamiento

: y Reemplazo del Ejército :

Un tomo: UNA peseta

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Giro Mútua o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extraviis si no's remet, además, un ral per a certificat. Als corresponents se ls otorguen rebaxes.



L'AMOR DESENFRENAT

—Fesli la lletra ben ample, a fi de poguerli escriure també del través.—